

LAGARNA FÖRR

Att stifta lagar i samhället är inte ett modernt påhitt. Så långt tillbaka vi känner historien har människor i olika samhällen stiftat lagar. Lagarna förr var ofta enklare och entydigare än idag.

De äldsta svenska lagarna är från medeltiden, de så kallade **landskapslagarna**. De nedtecknades på 1200-talet men hade funnits som **mundlig tradition** i flera hundra år. Den första egentliga svenska lagboken är **Västgötalagen** från 1280-talet.

STRAFF FÖRR

I gamla tiders lagar var straffen mycket hårdare än idag. Dödsstraff förekom för flera brott. I vissa fall utsattes dömdömda för stympning (= hugga av en kroppsdel) och spöstraff innan de slutligen avrättades. Det var också vanligt att man använde tortyr för att tvinga fram bekännelser av misstänkta brottslingar.

Under **häxprocesserna** på 1600-talet torterades tusentals kvinnor i vårt land. De tvingades på så sätt erkänna att de var häxor, för att sedan brännas på bål.

Fängelsestraffen var också betydligt grymmare förr. Fångar kedjades fast vid väggen i fuktdrypande fängelsehålor, som de aldrig fick lämna under hela fängelsetiden. Fängelsestraffen kombinerades också med "vatten och bröd", det vill säga svältstraff. Det var därför vanligt att folk dog under fängelsevis- telsen på grund av misshandel, svält och sjukdomar.

Straffen utdelades ofta offentligt, det vill säga inför allmänheten. Det var ett sätt att avskräcka medborgarna från att begå brott. "Se hur det går för dem som begår brott", var tanken!

Den dröjde långt in på 1900-talet innan lagarna och straffen blev mindre grymma. Myndigheterna började då betrakta brottslingen som en människa som inte bara skulle straffas, utan också **återanpassas** till normalt samhällsliv.

År 1921 avskaffades dödsstraffet i Sverige och den sista avrättningen skedde 1910.

I forna tider krävdes inte särskilt svåra brott för att dömas till döden eller annat grymt straff. År 1841 tog kung Oskar I bort en del förnedrande straff ur lagboken, bland annat att sitta i "stocken" utanför kyrkan.

Fram till 1833 hade en husbonde rätt att klå upp sina anställda. För minderåriga anställda fanns rätten kvar fram till 1920.